

O OCHRONIE PRZYRODY W MONGOLII

„Międzynarodowe Czasopismo Rolnicze”, w nr 6/1978 zamieściło artykuł Kierownika Wydziału Ochrony Przyrody Państwowego Komitetu ds. Nauki i Techniki Rady Ministrów Mongolskiej Republiki Ludowej przedstawiający dokonania i zamierzenia z zakresu ochrony przyrody w tym kraju.

„Już pierwsza konstytucja MRL przyjęta w 1924 r. mówiła, że ziemia i jej bogactwa naturalne, lasy, wody i ich zasoby na terenie całego kraju są własnością państwa jako mienie ogólnonarodowe. Tak więc państwo prawnie potwierdziło swoją rolę kierowniczą w zachowaniu i pomnażaniu krajowych zasobów przyrody, umocniło prawo ludu mongolskiego do użytkowania pastwisk i innych bogactw naturalnych oraz prawo ochrony i pomnażania naturalnych zasobów, co obejmował już pierwszy program polityczny Mongolskiej Partii Ludowo-Rewolucyjnej przyjęty na I Zjeździe MPL-R w 1921 r. (...).

W 1926 r. rząd ludowy wprowadził Prawo Łowieckie, a w 1940 r. przyjęto uchwałę o nasileniu przedsięwzięć w sprawie wykonania przepisów tego Prawa. Uchwała ta odegrała ważną rolę w procesie dalszego doskonalenia prac w dziedzinie ochrony przyrody. Duże znaczenie dla racjonalnego użytkowania zasobów ziemi miało Prawo o Ziemi przyjęte w 1924 r. W 1960 r. uchwalono nowe Prawo Ło-

wiekie, które w odróżnieniu od dawnych przepisów zawierało wykaz gatunków zwierząt objętych ochroną. W 1971 r. uchwalone zostało nowe Prawo o Użytkowaniu Ziemi, w 1972 r. — Prawo Łowieckie, a w 1974 r. Prawa — Wodne i Leśne MRL (...).

Utworzono stałe komisje ochrony przyrody przy Prezydium Wielkiego Hurału Ludowego i we wszystkich huratach deputatów ajmacznych, miejskich, somonnych i rejonowych. Zgodnie z postanowieniami tej sesji od 1972 r. dwa razy rocznie organizuje się miesiące przyrody, których celem jest propaganda ochrony środowiska i odpowiednie przedsięwzięcia praktyczne w tej dziedzinie. W ostatnich latach prowadzone są szerokie prace organizacyjne nad realizacją przyjętych aktów prawnych, doskonaleniem i rozszerzaniem tematyki badań naukowych oraz planowym wprowadzaniem najważniejszych przedsięwzięć w dziedzinie ochrony przyrody i naturalnego środowiska. Obecnie badania nad poszczególnymi zagadnieniami tego problemu są wprowadzone w instytutach akademickich i resortowych oraz w wyższych uczelniach (...).

Zgodnie z uchwałami XVII Zjazdu MPL-R i głównymi kierunkami rozwoju gospodarki narodowej i kultury MRL na lata 1976—1980 począwszy od 1976 r. do planów pięcioletnich i rocznych wprowadzono nowe rozdziały obejmujące ochronę przyrody i naturalnego środowiska.

Na bieżące pięcioletnie rozdziały te obejmują około 140 przedsięwzięć, a na ich realizację przeznaczono blisko 600 mln tugrików. Należą tu najważniejsze przedsięwzięcia w dziedzinie ochrony przyrody i poprawy naturalnego środowiska, na przykład w zakresie: budowy i rozszerzania urządzeń oczyszczających przy fabrykach i zakładach przemysłowych zlokalizowanych w miejscowościach wiejskich i miastach kraju, tworzenia pasów leśnych, odnawiania lasów, organizacji produkcji nasion, sadzonek, szkółek, zadrzewiania miast i osiedli, walki z erozją gleb; rozrodu i pomnażania pogłowia dziczyzny; tworzenia laboratoriów i stacji badawczych w dziedzinie ochrony przyrody i racjonalnego użytkowania zasobów przyrody.

Dla zrealizowania historycznych uchwał kolejnych Zjazdów MPL-R opracowano pięcioletnie i roczne plany naukowo-badawcze, które obejmują ponad 30 tematów ochrony naturalnego środowiska. Przewidują one także przeprowadzenie badań we wszystkich strefach przyrodniczych, w tym również w półpustynnej i pustynnej. I tak, w 1974 r. w Pustyni Zaałtajskiej utworzono rezerwat „Wielki Gobijski”, będący w swoim charakterze jedynym w Azji Centralnej. Tematy naukowe problemu środowiska naturalnego włączone są do planu koordynującego prace instytutów akademii, resortowych i wyższych uczelni (...).

Mongolia rozporządza dostatecznymi zasobami leśnymi. W wyniku wspólnych mongolsko-radzieckich badań ustalono, że lasy zajmują w Republice 15 mln ha (10% terenu kraju), z których 74% stanowią lasy liściaste, cedrowe, sosnowe i w niewielkiej części mieszane (...).

W rozwiązywaniu problemów naturalnego środowiska dużą rolę odgrywa ochrona rezerwatów. Utworzono już ich 13. W rezerwach nie wolno polować na zwierzęta, wycinać lasów, zbierać ziół leczniczych i roślin dziko rosnących. W 1974 r. na powierzchni 4,5 mln ha utworzono największy w Mongolii „Wielki Rezerwat Gobijski”. Jest on unikalnym wzorcem przyrodniczym, na którego terenie żyją rzadkie i najrzadsze zwierzęta i rośliny pustyni: Zaałtajskiej Gobi i rejonu dżungarskiego Azji Centralnej. Oprócz tych rezerwatów w kraju istnieje 10 miejscowości, w których nie wolno polować na ptaki i łowić ryb, a także 20 zastrzeżonych rejonów polowań (dla polowań za specjalną opłatą (...)).

Ochrona bogactw leśnych, ich odnawianie i racjonalne użytkowanie ma dla nas szczególnie duże znaczenie. Las — jako jeden z najważniejszych czynników regulowania bilansu wody i klimatu — odgrywa w naszym kraju, położonym na dziale wodnym największych rzek Azji, wielką rolę w dziele ochrony gleb i sanitarną. Użytkowanie lasu powinno zaspokajać nieustannie rosnące zapotrzebowanie na drewno nie naruszając ochronnych funkcji lasu. Podstawowymi zasadami eksploatacji zasobów leśnych są: zręby wielkości nie przewyższającej rocznego przyrostu drewna, odnawianie lasu na zrębach i rozszerzanie powierzchni nasadzeń leśnych.

Zwierzyna łowna Mongolii jest bardzo różnorodna. Wiele zwierząt stało się rzadkimi gatunkami fauny światowej. Zostały one zarejestrowane w Czerwonej Księdze Międzynarodowego Związku Ochrony Przyrody i jej Zasobów.

W celu ochrony pogłowia dzikich zwierząt łowiectwo uregulowane jest Prawem Łowieckim, a rejony łowne podzielono na zastrzeżone dla organizacji państwowych, społecznych i spółdzielczych, rejony dla ogólnego użytkowania, rezerwy i rejony zastrzeżone dla zamawiających. Na terenie całego kraju nie wolno polować na kulana, konia Przewalskiego, marala syberyjskiego, renifery, łosie, niedźwiedzie żywiące się gryzoniami, dzikie wielbłądy, sumaki, koziorożce, dzikie barany, sobole, gazy, kuny, irbisy, bobry, wydry, pelikany, bażanty, środkowosyberyjskie sępy czarne, myszołowy, sowy — sóweczki, puchacze, sowy, dzięcioły, łabędzie, sępy ścierwniki i jesiotry. Dzięki podejmowanym środkom w ostatnich latach obserwuje się wzrost pogłowia niektórych gatunków zwierząt (...).

Ważnym zadaniem jest szeroka propaganda społeczna ochrony przyrody wśród ludności, w szczególności wśród młodzieży, stworzenie ze sprawy ochrony przyrody i naturalnego środowiska potężnego instrumentu wychowania dorastającego pokolenia, wyrobienia u ludzi poczucia piękna i miłości do przyrody. W Mongolii zachowały się także stare tradycje i obyczaje, których pielęgnowanie sprzyja ochronie zwierząt, roślin i innych bogactw naturalnych” (...).